

zborovanju v Ribnici, dne 6. oktobra t. l., se zgraža nad nezasišanim škandalom, da je Italija, domovina velikega Danteja, Mazzinija in drugih velmož, uničila s 1. oktobrom t. l. slovensko, kot sploh drugojezično šolstvo, z uvedbo italijanščine v vse prve razrede (oddelke). S tem, da so prepovedali naš jezik v šoli in cerkvi, ter pregnali najidealnejše učiteljstvo in duhovščino preko meje v negotovo bodočnost, so oropali ubogo ljudstvo vseh pravic, ki jih je imelo že dolga stoletja, kot gospodar, danes pod italijanskim jarmom nahajajočega se ozemlja.

— **Neverjetne takse — prosvetni davki, ki nam uničuje kulturni napredek.** V novem zakonu o takсах so predvidene sledeče postavke prosvetnega davka. Uradniki bodo morali plačati za strokovne izpite 20 + 30 Din; kolek za izpisevalo o položenem učiteljskem izpitu bo stal 150 Din, za profesorski izpit 200 Din; razredno spričevalo v osnovni šoli bo stalo 5 Din, maturitetno spričevalo 30 Din. Ubogi otroci in starši! Ako se ne plača taksa, ne sme biti učenec sprejet v višji razred. Doktorska diploma stane 500 Din. Takšen nesocialen načrt si upa predložiti vlada narodni skupščini in še celo zahteva, da naj velja zakon, storjen na podlagi tega načrta že od 1. septembra letos dalje. **Taksa na spričevala je pa tudi protustavna, ker ustava določa, da je osnovni pouk državen in brezplačen.**

— **Ponesrečen pohod »Sloškarje« na Štajersko.** Kakor smo pričakovali, tako je prišlo. »Sloškova zveza« je na Štajerskem popolnoma pogorela. Skrivali so ime lokala do skrajnega trenutka, ker so upali in se bali. Upali so, da bodo naložili par nezavednih članov, pa ni šlo in ne gre! Uvideli so, da je najbolje pustiti štajersko stanovsko trdno zavedno učiteljstvo lepo pri miru s »Sloškovo zvezo«. Tu ne pomaga vse nič, še tako leškeči ornat, ves orlovski pomp in obiski cerkvenih dostojanstvenikov, naše učiteljstvo je dozorelo dovolj, da spozna moč svoje jelekne organizacije, kateri se ima skoro izključno zahvaliti za vse pribojevalne dobrine. Ne hodite več k nam iskat učitelje in učiteljice, ki bi se vam še hoteli udinjati kot rušitelji svoje stanovske organizacije, svoje moči, svojega vpliva! Ne boš, prišel si prepozno na ogled, trdnjava je že gotova, brezuspešen je vsak naskok! Čujte in strmite! Ustanovni shod se je na dan »zborovanja« sklical v Cirilovo tiskarno, to je v tiskarno »Slovenskega Gospodarja«, ki teden za tednom izliva golito na učiteljstvo in ki je še pred kratkim hujskal razsodno ljudstvo, da so učitelji naredili oziroma zahtevali jesenski pouk na kmetih. Nikar ne nastavlajte zanj za »Sloškovo zvezo«, naša stanovska organizacija in nje disciplina, to je naš ponos in tukaj smo najbolj občutljivi! Naj živi naša stanovska zavest!

— **Tov. g. Živ. V. Mitrovičeva** je premeščena na lastno željo službeno v Novi Sad, od kjer se javlja, da je že nastopila službeno mesto.

— **Tovariši — lovci!** Tvornica učil in šolskih potrebščin v Ljubljani potrebuje v svrhu svojega obrata razne ustreljene ptice in živali, ki bi bile primerne za gačenje. V ta namen se naprošajo vsi tovariši-lovci, naj nam o prilikah pošiljajo take eksemplare. **Stroške in poštnino povrnemo.** Na delo tedaj; procvit naših gospodarskih podjetij je korist celotne naše organizacije, ker se čisti dobiček od njih uporablja izključno za organizacijo in narodno-kulturne namene!

— **Poverjeništvu UJU v Ljubljani potrebuje:** 1. Avstrijski državni šolski zakon in dokondni šolski in učni red. 2. Dr. Burckhardove zakonske zbirke 27. del »Volksschulgesetze« zvezek I.—IV. 3. Kranjske deželne šolske zakone. 4. Zbirka štajerskih deželnih šolskih zakonov. (Rožek in Končnik). Ponudbe z navedbo cene prosimo takoj na Poverjeništvu UJU — Ljubljana. Učiteljska tiskarna.

— **kpl. Ročni zemljevid Slovenskega ozemlja** v merilu 1:600.000, izvršen v štirih barvah, priredil ravnatelj učiteljskega Matija Pirc, risal Slavoj Dimnik, učitelj v Mariboru, je izšel v litografskem zavodu in založbi Mariborske tiskarne v Mariboru. Zemljevid, ki je namenjen predvsem šolski mladini, obsega vse ozemlje, na katerem prebivajo Slovenci: od Humina v beneški Sloveniji do skrajne vzhodne meje Prekmurja in od Sv. Ane na Igu v Prekmurju do najjužnejših slovenskih krajev v Istri. Delo dela čast prireditelja kakor tudi domačemu litografskemu zavodu, kajti v slovenskem podjetju dosedaj še ni izšel tehniško toliko dovršen zemljevid. V krat-

kem bo izšla nova izdaja istega zemljevida, izvršena v osmih barvah.

— **Uprava listov UJU poverjeništvu Ljubljana ima na zalogi še sledeče letnike »Popotnika«:** Letnik 1888., 6 kompl. izvodov, letnik 1889., 11 kompl. izvodov, letnik 1890., 5 kompl. izvodov, letnik 1892., 8 kompl. izvodov, letnik 1893., 5 kompl. izvodov, letnik 1900., 37 kompl. izvodov, letnik 1902., 2 kompl. izvoda, letnik 1904., 37 kompl. izvodov, letnik 1905., 13 kompl. izvodov, letnik 1906., 43 kompl. izvodov, letnik 1907., 17 kompl. izvodov, letnik 1908., 37 kompl. izvodov, letnik 1909., 23 kompl. izvodov, letnik 1910., 32 kompl. izvodov, letnik 1912., 42 kompl. izvodov, letnik 1913., 54 kompl. izvodov, letnik 1915., 123 kompl. izvodov, letnik 1916., 72 kompl. izvodov, letnik 1917., 43 kompl. izvodov. — Nevezane letnike oddajamo a 10 Din s poštnino vred, preskrbimo pa lahko tudi vezavo proti odškodnini 12 Din za letnik.

Naša kulturna organizacija.

Ferijalni Savez učiteljstva.

— **f Vsem udeležencem počitniškega izleta!** Ako je malo upanja, da pri Vaših okrajnih učiteljskih društvih v tem šolskem letu ne bodo ustanovljene učiteljske P. F. S., se izjemno lahko vpišete v našo učiteljsko P. F. S. Pošljite do 20. oktobra 17 Din in prijavo za vstop! — Mrovlje, Črnomelj.

— **f Novomeška učiteljska P. F. S.** je imela 7. t. m. v novomeški osnovni šoli svoj prvi občni zbor. Predsednik tov. Pirnat je primerjal ideje F. S. z idejami UJU in omenjal končni cilj F. S. v učiteljsko - profesorsko - dijaškem F. S. Po splošnem pregledu lanskega dela v F. S. doma in drugod, je poročal o III. kongresu F. S. v Beogradu. Sklepno je pozival člane k agitaciji za F. S. in podal program za bodoče poslovno ferijalno leto: 1. Borba za vozne ugodnosti posameznikom ali vsaj le po dvema. 2. Kolonije na Gorjanjih. 3. Svratista event. kolonije v Šmarjeških in Novomeških Toplicah. 4. Vstop učenecv višjih razredov osnovne šole v F. S. in eventuelno počitniško potovanje z njimi, kot tudi 5. event. počitniško potovanje novomeške učiteljske P. F. S. s prosvetnim programom. Iz poročila tajnice tov. ge. Pirnat-Breznikove posnemamo: Podružnica je imela 71 članov-ic. Med letom je 6 malodušnic izstopilo. Od ostalih 65 članov je bilo 59 učiteljev(-ic), 2 strokovna učitelja, 3 profesorji in 1 učenka. Podružnica je priredila štiri gledališke predstave in cvetlični dan. Z nabrano vsoto si je potem kupila 10 poljskih postelj z blazinami ter vsemi za Svratiste potrebnimi pritliklinami. Postavila je o velikih počitnicah moško in žensko Svratiste — ki ga ni imelo daleč para — in kjer se je oglasilo 12 ferijalcev. Nekateri so prenočili v Svratistu, drugi pri privatnih dobrotvorih. Prostim hran in prenočišč je bilo v Novem mestu in neposredni okolici nad 30. Od strani vodstva P. F. S. je bilo vse tako preskrbljeno, da je bila vsaka zloraba F. S. izključena. Blagajničarka gđ. tov. Klemenčičeva je imela 9782.95 Din denarnega prometa, in sicer 5187.10 Din dohodkov in 4595.85 Din stroškov. Prebitek 591.25 Din tvori podlago drugemu poslovnemu letu. Ker predstavlja Svratiste vrednost 3000 Din, roba Podružnice 191 Din, znaša celokupno premoženje CXLI. P. F. S. okroglo 3800 Din. Gospodar tov. Lamut nam je naštel vse premoženje in njegovo — že zgoraj omenjeno ceno. — Tov. Hočevar je v imenu nadzornega odbora izjavil, da so bile vse knjige pregledane in da je vse v najboljšem redu, nakar je prejel tov. blagajničarka absolutorij. Nato se je prešlo na volitev odbora. Z vzklikom so bili izvoljeni: Pročelnik: učitelj Viktor Pirnat, tajnik: Fr. Zwitter, maturant, blagajničarka: Albina Ahačičeva, učiteljica, gospodar: Tone Lamut, učitelj, odbornika: prof. Josip Kovač, učitelj Fran Hočevar. Nadzorni odbor: Tov. Fr. Grundnik in tov. L. Klemenčičeva. Podružnični sud: Prof. Modrijan, tov. Hrovat in tov. Grudnikova. Pri slučajnostih je prošil prof. Kovač za sprejem osmošolcev v Podružnico, ker je dijaška P. F. S. po nektrivdi sedanjih študentov zadolžena in eksistenčno nemo-goča. Sklenilo se je, da se sprejme v učiteljski P. F. S. gimnazijce in trgovsko šolo, kot tudi šmihelsko deklisko meščansko šolo. Da se dijaštvo tem bolj zainteresira, se pritegne enega v odbor. Na predlog ge. tov. Grudnikove je občni zbor izrekel predsedniku tov. Pirnatu za njegovo ferijalno delovanje priznanje in zahvalo. S ponovnim pozivom na agitacijo

za F. S. je predsednik zaključil občni zbor.

— **f Novoustanovljena učiteljska P. F. S. v Beli Krajini.** 6. oktobra t. l. je v Metliki zborovalo »Belokranjsko učiteljsko društvo«, pri katerem je referiral podpisani o temi: Učiteljstvo in F. S. Po zborovanju se je vršil ustanovni občni zbor »Učit. P. F. S. v Beli Krajini«. Priznam, da število članstva ni dovoljno (okrog 25) toda upam, da bo vsak tovariš-ica tega okraja čutil v sebi stanovsko-moralno dolžnost in pristopil v našo učit. P. F. S., da kot član podpira to vevlačno organizacijo. Izvoljen je bil enoglasno sledeči odbor: Predsenik: tov. nadzornik Lukežič G., tajnik: tov. Mrovlje, blagajničarka: tovarišica Pavlinova, gospodar: tov. Špan, trgovec: Vigele, častni sud: tov. Kos in Dolinar. Vse tovarišice, ki so se priglasile pri zborovanju kot članice in vse ostale prosim, da do 20. oktobra t. l. pošljejo znesek 17 Din blagajničarki (pristop centrali 11 Din, podruž. članarina a 2 Din za oktober, november, december). Takoj ob ustanovitvi naše P. F. S. apeliram in prosim točnosti, da ne bo nepotrebnega pisarjenja. Ker ni v Beli Krajini srednjih šol, torej dijaških P. F. S., nas čaka delo, da pripravimo vsaj eno svratiste. Na delo! — S. Mrovlje, Črnomelj.

Književnost in umetnost.

Nove knjige in druge publikacije.

— **kpl. Engelbert Gangl: Zbrani spisi za mladino.** Sedmi zvezek. Pripovedni spisi. Last in založba: »Društva za zgradbo Učiteljskega konvikta«. Cena vez. izvodu 18 Din, elegantno vezana 20 Din.

— **kpl. Ivan Zorec: Pomenki.** Dobi se v založbi Učiteljske knjižarne. Cena obširni knjigi, ki obsega 183 strani, 11 Din.

— **kpl. Portret pesnika Stritarja.** Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani je natisnila in izdala portret pesnika Josipa Stritarja — delo akademičnega slikarja Fr. Sterleta. Posnetek umetniškega dela, ki ga je slikar zasnoval začetkom letošnjega leta v Aspangu, kjer je bival naš pesnik do povratka v domovino, je točen in precizen in predstavlja pesnika v njegovi visoki starosti. Portret, ki bo krasil vsako slovensko hišo, toplo priporočamo. Prodaja se v vseh knjigarnah in stane 20 Din.

— **kpl. Uzorci našega diskredita u Americi.** Zašto je dolarski zajam propao. Naše izseljeničko pitanje. Jedna važna poruka ministarstvu vnanjskih poslova. Piše: D. F. Andričević, šef američanskog odjela Jadranske banke u Ljubljani. Zvezna knjigarna. Ljubljana. Marijin trg 8.

— **kpl. Čitalni stroj (kinematograf za prvo čitanje)** od g. Svet. St. Radojčića, sekr. min. prosvete, Beograd, Poenkareova ul. št. 28/1, o katerem smo zadnjič poročali in o katerem bomo imeli še priliko poročati, se dobi tudi v latinici in z gotskimi črkami pod istimi pogoji, kakor cirilski.

— **kpl. Čitanka za poljoprivredne i druge produžne škole i za više razredne osn. škole.** Sredili: Svetislav Radojčić, sekretar min. prosvete i Djura Terzin, škol. nadz. Drugo izdanje. Cena 14 Din. Dobiti se može kod S. Radojčića, Beograd, Poenkareova, br. 28/1.

Ocene.

— **k Engelbert Gangl: Zbrani spisi za mladino.** Sedmi zvezek. Pripovedni spisi. Last in založba »Društva za zgradbo Učiteljskega konvikta«. Cena vez. izvodu 18 Din, elegantno vezana 20 Din.

Priznani mladinski pisatelj Engelbert Gangl je podaril mladini zopet lepo darilce. Zbral in izdal je sedmi zvezek spisov za mladino in jih izdal v bogato ilustrirani izdaji. V knjižici so zbrane basni, legende in drobne povesti, berivo, ki je otrokom najpriljubljenejša snov. Knjiga se odlikuje po čistem in izbranem jeziku. Posebno dobro posrečene so bogate in lepe ilustracije, katerih je na 90 straneh dvajset. Ganglovi mladinski spisi so lepo darilce mladini ob vsaki priliki. Dobi se v vseh knjigarnah.

— **Čitanka.** Svet. Radojčić — Djura Terzin. Ministarstvo Prosvete Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca Odeljenje za Osnovnu Nastavu ONBr. 48.401, 27. novembra 1922 godine u Beogradu. Na osnovi mišljenja Glavnog Prosvetnog Saveta Gospodin Ministar Prosvete O. N. Br. 48.401 od 27. nov. 1922 godine doneo je odluku: Da se čitanka za poljoprivredne i druge produžne škole i za više razrede osnovnih škola sredili: Svetislav Radojčić sekretar Ministarstva Prosvete

in Dura Terzin, školski nadzornik u izdanju Svetislava Radojčića, i dr. odobri kao udžbenik privatna izdanja za sve osnovne i produžne i poljoprivredno produžne škole u Kraljevini, dok ne nastane mogućnost za izradu čitanaka državnog izdanja. Dostavlja se prednja Ministarska odluka radi znanja i saopštenja svima mesnim školskim odborima i upraviteljima škola. — Vsebina: Kako je postalo zemljište? — Zemlja crnica (Humuša). — Glavne vrste zemalja. — Osoko ili mokrača. — Oranje. — Plug. — O semenu i sejanju. — Pšenica. — Ječam. — Raž. — Ovas. — Proso. — Heljda. — Kukuruz. — Stočna repa. — Lucerka. — Konoplja. — Hmelj itd., itd. — O šumama. — Iz živinarstva. — Iz mlekarstva. — Osiguranje. — O konzerviranju. — Pčela. — Svilena leptirica. — Muva. — Narod i domovina itd., itd. — Knjiga je polna in bogata za kmetske nadaljevalne šole in razširi obzorje učenčevu z ozirom na njegov bodoči poklic. Poleg sestavkov strokovne vsebine so zastopana tudi berilca in pesmi, ki dajejo pouku malo izpremembe. Posamezni sestavki so izpopolnjeni tudi s slikami. Pogrešamo pa kazala.

— **k Uzroci našega diskredita u Americi.** D. F. Andričević. Vsebina: Uzroci diskredita. — Početak iseljivanja. — Statistika iseljivanja iz Jugoslavije. — Dosegljivanje u Ameriku nakon god. 1898. — Društveni život iseljenika. — Kulturne ustanove. — Duševni odgoj. — Škole. — Jugoslovansko novinarstvo. — Zaključak.

— **k Ivan Zorec: Pomenki.** Dobi se v založbi Učiteljske knjižarne v Ljubljani. Strani 183. Cena 11 Din.

Vsebina: V sobi št. 12. — Domačija ob Temenici. — Mana. — Na polpotu. — Za doto. — Francka. — Njena pot. Vsebina je zabavna in je knjiga prikladna za vsako javno, ljudsko in tudi domačo knjižnico ter nudi tudi privatniku mnogo zabave.

Naša gospodarska organizacija.

— **g. Članarina in darila za učiteljski konvikt.** Šolsko vodstvo v Št. Jerneju na Dolenjskem 9 Din; šolsko vodstvo v Radečah pri Zidanem mostu 90 Din kot članarina za september t. l. — Šolsko vodstvo v Št. Jerneju za oktober t. l. 8 Din. — Hvala! Živili darovalci in nasledniki!

— **g Učiteljska stavbna zadruga v Ljubljani** vabi na redni občni zbor, ki se vrši dne 21. oktobra t. l. ob 10. uri v »Učiteljski tiskarni«. Dnevni red: 1. Poročilo predsedstva in blagajnika. 2. Sklepanje o likvidaciji zadruge. 3. Slučajnosti. — Odbor.

— **g Krožek mariborskih učiteljev-upokoencev** je sklenil na svojem zadnjem mesečnem sestanku, da pristopi korporativno k »Učiteljskemu domu« v Mariboru. Ta sklep je tem bolj razveseljuj, ker nam kaže, da se celo upokoenci učitelji zavedajo velikega pomena »U. D.« za mariborsko oblast in hočejo od svojih že itak pičlih pokojnin žrtvovati letno po 10 Din članarine kljub temu, da imajo že vse otroke preskrbljene in ne bodo njihovi otroci rabili pomoči te institucije. Kaj poretu k temu sklepu pa mnogi aktivni učitelji, učiteljice in učiteljska društva, katerim je letna članarina 10 Din prevliska in odlašajo z pristopom? Zemljišče je že zagotovljeno, leta 1925. moramo pričeti s stavbo. Če vsi sodelujemo brez izjeme, potem je to mogoče. Naj bode sklep vrlih mariborskih učiteljev-penzionistov glasen opomin vsem aktivnim tovarišem, tovarišicam in učiteljskim društvom, ki še niso pristopili k »U. D.« V nas samih je spas!

Obrambni vestnik.

— **ob Da bo naše učiteljstvo poučeno,** kako se iz nas norčuje in nas smešči urednik Mariborske »Straže«, katoliški duhovnik Golec Janoš, ponatiskujemo iz njene 106. številke sledeči člančič: »Komedija in žaloigra so pri nas na kmetih nove poletne počitnice oziroma sedanjih pouk po teh počitnicah. V šolo ne prihaja niti ena tretjina otrok ter se seveda ne njim ne učiteljstvu ne ljubi resnega dela. Toliko da pro forma »šolo držijo«, sicer pa vidimo in slišimo navadno še 15—20 minut, tudi pol ure po začetku »šole« deco se pogovarjati ali vpit; odmori se prav vestno izrabijo in nategnejo na četrte ure in čez (pri štiriurnem pouku torej blizu eno uro odmora!). Da je komedija popolna, je višji šolski svet, videč, da so razmere močnejše nego trma UJU-učiteljstva, milostno dovolil, da se podeljujejo do novembra dopusti otrokom, ki jih doma potrebujejo. Tu se vam začne že tra-

gedija: ko bodo ti oproščeni po Vseh svetih prišli v šolo, kaj naj stori učitelj, ki sedaj skuša vestno poučevati (kajti ostalim bo itak vse enako malo mar): če nadaljuje sedaj započeti pouk, mu sedanji oproščenci ne morejo slediti, zlasti, ker so že čez poletje bili oproščeni: šolo obiskujoči vsled dolgočasnja izgube vsakega zanimanja. Tako se bo zabila zima, pride pomlad in nove oprostitev in kmalu zopet velike počitnice. Liberalni šolniki ime-njujejo to osnovno šolstvo; razsodni starši in mladino — in rodoljubi pa morajo to osla-rijo označevati le kot iz demokratske trme izhajajoče zločinsko eksperimentira-nje z našo deco, ki bo s svojo duševno zaostalostjo morala plačevati te eksperimen-te. A uverjeni smo, da pride čas, ko bo mladina sama to spoznala ter bo za-čela deliti zaslužene nagrade vsem tem nad narodove potrebe vzvišenim šolni-kom in njih protiljudskim pomagačem! Pridel!

V naslednji, t. j. v 107. številki »Stra-že« pa se je ta katoliški vzor spravil nad nadučitelja in na učiteljico v Šmartnem pri Slov. Gradcu, proti katerima poziva starše in krajni šolski svet ter sramoti vse učiteljstvo kot Pribečevičeve hlapce in petoljuznike, ki se naj odpravijo v Ma-kedonijo.

»Stražina« pisava se docela strinja z Golečevim »Matičakovim soldatom«, ki mu je pokidal ves avtomobil, v kojem se vozi Golec po severnem delu Slovenije, bruhajoč iz sebe na učiteljstvo svojo ogabno vsebino.

Sramujemo se, da nekatere učiteljice in učitelji še vedno zahajajo v Cirilovo tiskarno in trgovino, kjer tiskajo za učiteljstvo toliko zasramovanja.

Obrambni vestnik nam kliče: »Ogi-bajmo se svojih sovražnikov!«

Iz naše stanovske organizacije.

Iz poverjenišтва UJU v Ljubljani.

+ I. seja ožjega sosveta UJU poverj. Ljubljana dne 29. septembra 1923 v Ljubljani v Učiteljski tiskarni. — Navzoči: Dimnik Ivan, Dostal, Fegic, Gnus, Hren Jelenc, Močnik P., Potočnik. Namesto odsotnega odb. Lapajnet je navzoč odbor. nam. Vilko Rus.

I. Poverjenik Jelenc otvo-ri I. sejo na pokrajinski skupščini no-vo sestavljenega ožjega sosveta za bo-dočo poslovno dobo in pričakuje, da bo z novo sestavo prišlo tudi novo življenje v to korporacijo.

II. Dopisi. I. Dopis obmejnege od-seka UJU (načelnik P. Močnik) radi pre-povedi okrajnim šolskim svetom, da bi nastavljal na novo učit. abi-turiente radi nedostatnega proračuna. Dopis opozarja, da so s to odredbo ravno obmejni kraji najbolj prizadeti. — O predmetu se razvije obšir-na debata. Navzoča zastopnika v višjem šolskem svetu Jelenc in Gnus potrdi-ta, da je resnica, da je od vseh, kolikor jih je absolviralo letos (okrog 260), na-meščenih do sedaj šele 70 in to večinoma samo moški absolventi, ker ni bilo kritja v proračunu in ga tudi v bližnji bodo-čnosti ni pričakovati. — Tov. Rus ome-nja, da pademo v šolstvu najmanj za 20 let nazaj, ako ostane pri tej odredbi. Opo-zarja na konferenco nadzornikov. Sedaj ni kredita niti za one, ki so jih nastav-ljali okrajni šolski nadzorniki po navodi-lih višjega šolskega sveta. Pomožno učiteljstvo je bilo odpuščeno, dasiravno se je reklo, da ne bodo odpuščeni oni, ki gredo jeseni k izpitu. Obrača se na po-verjeništvu, da ukrene potrebno. — Tov. Gnus smatra za izključeno, da bi se dalo kaj ukreniti, predno bo proračun sprejet. Privatna učiteljska naj se ukinejo. Po-novno prihaja s tem predlogom. Za Slo-venijo popolnoma zadostujejo državna učiteljska v Ljubljani in v Mariboru. — Tov. Jelenc opozarja, da se do Novega leta ne bo dalo ničesar ukreniti, ker so dvanajstinke sprejete, predlog se bo pa ponovil. — Tov. Rus naroča zastopniko-ma v višjem šolskem svetu, naj vprašata, kakšna usoda je zadel predlog glede ukinjenja zasebnih učiteljskih. — Tov. Potočnik opozarja na novi redni pra-račun. — Tov. Hren govori o prelibe-ralni dobi, ko se je splošno odpravil celi-bat za učiteljice in je za to, naj bi se omejili tudi v bodoče na zakon z uradniki-učitelji. Pri nameščenjih naj se pa gleda v prvi vrsti na učiteljske hčere. — Tov. Gnus se pridružuje tem izvajanjem, kri-va je res takratna naredba. — Tovariš Močnik je za to, naj višji šolski svet tako nadprodukcijo javno številčno pu-blicira. V šolskem zakonu naj bo pa točno

izraženo, s kom se sme učiteljica poro-čiti. — Tov. poverjenik opozarja, da se pride k stvari, kaj je ukreniti. Smatra, da se je obrniti na glavni odbor UJU, ki naj ukrene, da pride potrebna vsota res v proračun. Za to se pa morajo dobiti po-trebni podatki glede zahtevanih vsot in kreditov pri oddelku za prosveto oziroma pri višjem šolskem svetu.

2. Prečita se dopis UJU po-verjeništvu Sarajevo, ki želi vzorec pravil oziroma poslovnika našega po-verjeništvu. Tej želji se je že ustreglo in se je poslal I. zvezek stanovsko-strokovne knjižnice. Omenjeno poverjeništvu se za-jedno zahvaljuje za bratski in tovariški sprejem v času kongresa UJU v Ljubljani, kar se vzame na znanje.

3. Dopis kočevskega učit. društva, ki na odborovi seji 16. ju-lia t. l. izreka zaupnico svojemu predsed-niku ravnatelju A. Merviču in njegove demisijske, ki jo je podal »radi nesporazum-ljenja z glavnimi funkcionarji UJU poverj. Ljubljana in radi njegovega nastopa proti zavlačevanju dnevnice politike v stanovska poročila skupščine,« ne vzame na znanje.

Glede na ta dopis izjavlja po-ver-jenik Jelenc, da na skupščini v Ptuju ni padla nobena politična beseda. Dopis kočevskega društva se nanaša na Or-juno, ki pa nikakor ni politična, temveč nacionalna organizacija. Opozarja na gla-silo Orjuno, ki brezobzirno napada kate-rokoli politično stranko in njene pristaše, kjerkoli se greši proti narodni in državni misli.

Tov. Potočnik govori za nacional-no idejo in pozdravlja vsak propagandni nastop za Orjuno. V tem smislu se po-polnoma strinja s tajniškim poročilom v Ptuju.

Tov. Hren ima glede Orjune pomis-leke, posebno kar se tiče Maribora, kjer posamezni Orjunaši ne nastopajo pravil-no. — Navzoči člani mu ugovarjajo, češ, da zaradi netaktnosti in nerodnega nasto-pa posameznih še nikakor ni obojati cele organizacije. Orjuno je pa smatrati tako nepolitično organizacijo kot Sokola.

Tov. Gnus govori za Orjuno in sma-tra za popolnoma pravilno, da učiteljstvo sodeluje pri tej instituciji, ki je za raz-voj narodne misli velike važnosti; v tem pogledu popolnoma soglašja z izvajanj-tov. tajnika na ptujski skupščini. On sma-tra, da je dopis tudi formalno pogrešen in se čudi, kako je mogel društveni pred-sednik podpisati dopis, kjer nastopa v lastni zadevi kot poročevalec, obtožitelj in sodnik. Moral bi biti mesto njega po-dpisan podpredsednik ali kak drug odbor-nik. Nastop za Orjuno je bil popolnoma na mestu ravno v Ptuju.

Tov. Dimnik Ivan poroča v zvezi s tem dopisom, da je izšel v »Učit. Listu«, glasilo učit. organizacije v Juljski Bene-čiji, dopis iz Slovenije, kjer dopisnik »Arg-us« napada vodstvo naše organizacije, da je vodilo volitve na ptujski skupščini pristransko, da je vodstvo strankarsko politično, da je bilo poročilo v listih o tej skupščini strankarsko zavito itd. Kot urednik lista odločno protestira proti tr-ditvi, da bi napisal netočno poročilo o skupščini, o čemur se je vsakdo lahko sam prepričal, enako glede volitev.

Tov. Dostal obžaluje, da daje brat-ska organizacija v Primorju prostora ta-kim hujskajočim člankom v svojem gla-silu. Tako postopanje ne more okrepiti medsebojnih dobrih vezi in tovariškega razmerja.

Tov. poverjenik konstatira, da so se izvršile volitve popolnoma pravil-no in nepristransko, brez vsakega vpliva od strani vodstva, ki ni na noben način vplivalo in tudi ni postavilo nobene kan-didatne liste.

Sklene se podati v tej zadevi »Učit. Listu« pojasnilo.

4. Konsulat Českosloven-ske Republike u Lublani pošilja dopis z zahvalo naši organizaciji za gostoljubnost, trud in požrtvovalnost o priliki obiska slovaškega učiteljstva v Ljubljani.

5. Čitaonica Belo polje v Sandžaku se priporoča za prispevke bodisi v gotovini ali s pošiljlatvo knjig. Ker organizacija nima v take svrhe last-nih sredstev, se odstopi prošnja priporo-čilno upravnemu svetu Učit. tiskarne.

6. Tov. Dimnik Ivan poroča po-drobno o dopisu na Učit. tiskarno radi iz-dajanja knjižnice »Šolski oder«, nadalje o dobrem uspehu glede poziva avtorjem, ki so se odzvali v obilnem številu.

III. Predlogi sprejeti na skupščini v Ptuju, se podrobno pretresajo in določijo inštanca, kamor jih je dostaviti.

IV. Blagajniško poročilo o kongresu. — Tov. Fegic poroča o finančnem izidu II. kongresa UJU. Ra-

čuni so sedaj sklenjeni in jih bo pregledal likvidator tov. Vendelin Sadar, ki je bil kot tak izvoljen v kongresni odbor. Računski zaključek izkazuje večji pri-manjklaj, ki se bo skušal kriti iz lastnih sredstev.

V. Predlogi in nasveti. — 1. Tov. Dimnik Ivan poroča o Učiteljskem Koledarju, ki ga bo izdal glavni odbor UJU. Redakcija slovenskega dela je poverjena njemu. Koledar bo obsegal šolski, pedagoški in organizacijski ustroj vseh pokrajin naše države. Tiskal se bo v Učiteljski tiskarni v Ljubljani. Cena mu je določena na 20 Dm. Ker je to prvi koledar te vrste v naši državi in bo vse-bina zelo zanimiva in mnogovrstna, pri-haja s pozivom, da se naroči nanj vsak organ. član. — 2. Tov. Potočnik ome-nja, da se po časopisnih poročilih snuje nov zakon o draginskih do-kladah. Paziti je, da se obstoječe dra-ginske doklade ne skrijajo. Glavni odbor imej brigo, da ostanejo v polnem obsegu, za bodoče pa naj bodo gibljive, t. j. naj se avtomatično zvišajo z rastočo draginjo oziroma znižajo z event. padajočimi dnevnimi cenami. Glavni odbor UJU v Beogradu naj tudi pazi, da se odpravi krivična določba polovičnih dnevnice z drž. uradniki poročenih učiteljic. — 3. Tov. Močnik opozarja na določbo pra-gmatike glede štetja službene dobe 8 me-secev za 12. Ta določba mora na vsak način veljati tudi za Mežiško dolino kot za vse obmejne kraje. Dalje omenja glede šolskih zemljišč, kakršna določba je tudi v načrtu šolskega zakona in pa § 100. pragmatike, ki je radi pretirane omejitve skupnega službovanja v sorodstvu, na-ravnost drakonična. — 4. Tov. Hren vprašuje, kaj je s Škuljevim predlogom na ptujski skupščini v zadevi socialnega zavarovanja. Tov. Jelenc mu odgo-varja, da je bil na skupščini izvoljen sa-mostojen odsek izven organizacije, dose-daj pa še ni bilo slišati, če in kake korake je storil.

+pov. Blagajnike učiteljskih društev prosimo, da označijo pošiljke za II. stan-ov. strok. knjižnico na položnici z nad-pisom »Tiskovni sklad«. — Blagajnik.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

= TRŽIŠKI KROŽEK zboruje v so-boto, 10. novembra ob pol 10. uri v Mo-kronogu s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo predsedstva. 2. Razprava o »Problemih vzgoje najširših plasti našega naroda« (Miroslav Zor). 3. Učitelj v šoli in izven šole — referat z ozirom na Žge-čevo brošuro (Vlado Rojec). 4. Predložitev računa za Klanškov nagrobni spome-nik. 5. Slučajnosti. Vse one tovariše(ice), ki še do sedaj niso izročili predsedstvu dogovorjene vsote za Klanškov spomenik, naprošamo, da to čimprej, oziroma vsaj do zborovanja store.

= RADOVLJIŠKO OKRAJNO UČITELJSKO DRUŠTVO zboruje dne 22. oktobra, ponedeljek ob 2. uri popoldne na Jesenicah.

= UČITELJSKO DRUŠTVO LITIJSKEGA OKRAJA zboruje v Ljubljani dne 3. novembra 1923 na I. mestni deški osnovni šoli točno ob pol 10. uri dopoldne s sledečim dnevnim redom: 1. Nagovor in poročilo predsednika o dr. Žgečevi brošuri; 2. referati: a) »Pokrajinska skupščina v Ptuju«, poroča J. Čuček-Klein-mayerjeva, b) »Utisi iz učiteljskega kongresa v Ljubljani«, poroča Josip Vrbič, c) »Iz mojega ujetništva« z ozirom na razmere in težave ljudskošolskega učiteljstva v Rusiji ob preobratu, poroča I. Gabrovšek; 3. prosti predlogi in event. resolucije; 4. slučajnosti; 5. ugotovitev članstva. — Ob tej priliki naj vsi zamudniki blagovolijo zanesljivo poravnati svoje zaostanke na članarini! Novinci našega okraja dobrodošli! — Odbor.

Poročila:

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MARIBOR IN BLIŽNJO OKOLICO je zborovalo dne 2. t. m. v Mariboru. Navzočih tri četrtine članov. Poročali so tov. Tomažič o skupščini v Ptuju, tov. Klemenčič o kongresu v Ljubljani in tov. Alt o novi službeni pragmatiki.

Sprejele so se resolucije: a) za finan-cielno kritje učiteljskih mest ter za za-ostale funkcijske doklade šolskih vodite-ljev; b) da se pri nastavljanju oziroma prvi vrsti na učiteljske rodbe ter se daje prednost absolventkam državnih učiteljskih; c) da se skuša doseči znižanje cen nekaterim ljudskošolskim čitankam; č) da se skuša združiti slovenske in srbo-hrvaške čitanke v eno čitanko, kar bi po-

sebno na srednji stopnji bilo povsem mo-goče; d) da se protestira proti temu, da višji šolski svet stavi v zaledje delavno obmejno učiteljstvo na ljubo došlim učiteljem onstran Save.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA KOČEVSKI OKRAJ. Na povabilo Učiteljskega društva za Kočevski okraj je zboro-valo dne 6. oktobra t. l. v Ribnici vse učiteljstvo kočevskega okraja. Povod skupnemu zborovanju je bila točka: So-cijalna ustanova učiteljstva Slovenije, o kateri je referiral tov. Fr. Ločniškar na podlagi poročila tov. F. Škulja na skupščini v Ptuju. Predlogom tov. Ločniškarskega so se pridružila vsa tri društva kočevskega okraja. Razveseljivo dejstvo je, da se je udeležilo zborovanja učiteljstvo vseh treh organizacij in doka-zalo s tem svojo stanovsko zavednost v velevažnih gospodarskih vprašanjih. Skle-njeno je bilo, da izbere vsako društvo iz svoje srede zastopnika, ki potem skupno z osrednjim odborom razmišljajo o S. U. S-u in ukrenejo potrebno, da se ideja oži-votvori.

Ferj. Savez. Pri skupnem zborovanju je bil izvoljen tudi tov. Alfonz Završnik za predsednika F. S. mesto tov. S. Mrov-ljeta, ki je odšel v Črnomelj. Drugi od-borniki so ostali. Vsa vprašanja, tičočja se F. S. je odsedaj naslavljal na tov. A. Završnika, Ribnica, Dol.

Protest proti Italiji. Z ozirom na zad-njo odredbo italijanske vlade glede slo-venskega šolstva je bila po izvajanjih tov. A. Merviča, ravnatelja meščanske šole sprejeta resolucija, katero odposljejo vsa tri društva na pristojna mesta.

Po sprejetju resolucije so zborovala društva zase.

Pokrajinska skupščina. Pri našem zborovanju je poročal o skupščini v Ptuju in o kongresu v Ljubljani tov. ravnatelj A. Mervič. Poročilo je bilo vzeto na zna-nje, delegatoma pa je bila izrečena za njih moški nastop soglasno zaupnica vseh članov.

Dr. Žgečeva brošura. Pod raznim je poročal tov. Fr. Ločniškar o dr. Žgečevi razpravi: Problemi vzgoje najširših pla-sti našega naroda, priporočajoč knjigo, kot najboljšo sodobno delo o vzgoji, vse-mu učiteljstvu v nakup in temeljito pre-študiranje. S svojim globoko zamišljenim izvajanjem nam je odkril tovariš vrline dela in vse globine problemov, ki pretre-sajo svet v gospodarskem in moralnem oziru.

Po raznih debatah je bilo sklenjeno, da se vrši prihodnje zborovanje spomladi v Sodražici. Ob sklepu priporoča tovariš predsednik kakor tudi tov. Dore Betriani, naj se člani društva v vseh stanovskih zadevah obračajo direktno na nju kot za-stopnika v okrajnem šolskem svetu. Le tako je mogoče zastopati stanovske zade-ve posameznika z uspehom.

Na vse člane pa apelira društvena blagajničarka, da izpolnjujejo točneje svo-je obveznosti, da ne bo radi zastankov plačil nepotrebnega razburjenja in zame-re. Novinci in člani UJU iz drugih okra-jev naj se javijo predsedstvu. Za Sloven-sko Šolsko Matico naj zavlada večje za-nimanje kot doslej, vsaj je to edina naša pedagoška in znanstvena ustanova, ki za-sluzi vsestranske podpore.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani. Odgovorni urednik: Franc Štrukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana.

ŽIKO

Pokusite ----- ŽIKO ----- in se prepričajte, da ni okusnejše kave. Popolnoma nado-mešča pravo kavo, zato je tudi najce-nejša. Dobi se v vseh boljših trgovinah. Prijatelji nekdanje Vydrovke jo lahko naroče tudi direktno po povzetju naj-manj 5 kg. Prazarna »Žika«, d. z o. z. Ljubljana, Rožna dolina.

... Pošljite nemudoma zopet 5 kg Žike. Ker je kuhinja par dni brez nje, je vse narobe. M. P. Bled, 27. 7. 1923.

... Žike smo se tako privadili, da ne potre-bujemo nobene druge kave ... F. H. naduč. Sve-čina, 2. 5. 1923.

... Žika je res takšna, kakor je bila svoj čas Vydrovka, zato mi pošljite zopet 5 kg ... I.S. Rečica, 3. 6. 1923.

